

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Michala Mazance v právní věci **žalobce M. Č.**, zastoupeného Mgr. Davidem Strupkem, advokátem se sídlem Jungmannova 31, 110 00 Praha 1, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, 170 00 Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2001, č. j. VS/2-51/1291/2000,

takto:

I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 9. 5. 2001, č. j. VS/2-51/1291/2000, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na nákladech řízení částku 4650,- Kč, a to k rukám jeho zástupce ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobou podanou u Vrchního soudu v Praze dne 30. 11. 2001 žalobce napadl shora označené rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále jen „žalovaný“), kterým bylo zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Okresního úřadu Kladno ze dne 20. 12. 2000, č. j. VV/21804/2000, jímž bylo odmítnuto žalobcovo prohlášení o nabytí státního občanství České republiky podle § 18a odst. 6 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí především uvedl, že žalobce v České republice pobýval vždy na různých ubytovnách a s Českou republikou jej dosud spojovala pouze pracovní činnost, což nesvědčí o existenci jakýchkoliv pevnějších pout. Žalobcův otec a dva bratři žijí v České republice obdobným způsobem; ve Slovenské republice však nadále žije jeho manželka se dvěma dětmi, za nimiž žalobce ve volných dnech jezdí. Žalovaný rovněž poukázal na nález Ústavního soudu č. 207/1994 Sb., podle nějž je třeba pojem „trvalý pobyt“ chápat ve smyslu faktickém a je třeba jím rozumět pobyt v místě stálého bydliště člověka, tj. zpravidla v místě, kde má daná osoba rodinu, byt nebo zaměstnání a kde se také zdržuje s úmyslem se zde zdržovat trvale (v souladu s rozhodnutím Vrchního

soudu v Praze vydaným pod sp. zn. 3 Cdo 76/93). Trvalým pobytem však nemůže být pobyt přechodný, tj. pobyt mimo objekt trvalého pobytu, kde se občan dočasně zdržuje z pracovních, studijních, zdravotních, rekreačních a jiných důvodů. Žalovaný proto dospěl k závěru, že žalobce nelze považovat za osobu trvale žijící v České republice, neboť jeho úmysl se zde zdržovat není možné ze zjištěných poznatků dovodit.

Žalobce v podané žalobě především zpochybnil totožnost pojmů „trvalý pobyt“ a „trvalé žití“, když upozornil na skutečnost, že žalovaný použil judikaturu týkající se institutu trvalého pobytu, ačkoliv § 18a zákona č. 40/1993 Sb. hovoří o trvalém žití. Kritéria pro splnění podmínek trvalého žití ve smyslu citovaného ustanovení nejsou podle žalobce výslovně stanovena zákonem, a mohou být tedy značně volnější než kritéria pro faktický trvalý pobyt. Žalobce se neztotožnil ani s tvrzením žalovaného, že úmyslem zákonodárce nebylo umožnit nabytí státního občanství ČR osobám, které mají rodinné vazby a trvalý pobyt v zahraničí a v ČR nemají jakékoliv zázemí. K rozdělení československé federace totiž došlo politickým aktem a úprava státoobčanských vztahů měla být taková, aby co nejméně negativně zasahovala do práv dotčených osob. Zákon č. 40/1993 Sb. byl právě z těchto důvodů podroben silné kritice, a proto došlo k jeho novelizaci zákonem č. 194/1999 Sb., který tyto nedostatky měl alespoň částečně napravit. Z toho žalobce dovodil, že za „trvalé žití“ lze pokládat i pouhou faktickou přítomnost na území ČR, aniž by bylo nutno zkoumat naplnění dalších kritérií. Způsob, jakým žalovaný interpretoval zákonnou úpravu, proto žalobce označil za mylný. Žalobce navíc namítl, že ve vztahu k jeho osobě není napadené rozhodnutí dostatečně odůvodněno, jelikož žalovaný nijak neupřesnil svůj závěr o tom, že žalobce nemá v úmyslu zdržovat se v ČR trvale. Žalobce přitom takový úmysl ve správním řízení projevil, přičemž uvedl, že jeho rodina se k němu zatím nepřistěhovala s ohledem na neuspokojivé bytové poměry. Žalovaný se nevyslovil k tomu, zda žalobcova vyjádření považuje za nevěrohodná a jak je hodnotí v logické souvislosti s dalšími zjištěnými skutečnostmi. Pouhou fyzickou přítomnost žalobcovy rodiny na Slovensku považoval žalovaný za postačující k vyslovení závěru o žalobcově úmyslu tam trvale žít, a to bez ohledu na celkovou dobu pobytu žalobce v ČR a na skutečnost, že v ČR se žalobce zdržuje po většinu roku a na Slovensko jezdí pouze dvakrát až čtyřikrát do roka. Žalobce proto navrhl napadené rozhodnutí zrušit.

Protože věc nebyla Vrchním soudem v Praze skončena do 31. 12. 2002, byla dle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona (tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z obsahu správního spisu vyplynulo, že žalobce učinil dne 9. 2. 2000 před Okresním úřadem v Kladně prohlášení o státním občanství podle § 18a zákona č. 40/1993 Sb. Předložil za tím účelem zejména společné potvrzení Obecního úřadu Úžice a P. c. s., a. s., o tom, že byl ubytován v období od 1. 10. 1992 do 30. 6. 1994 na ubytovně C. Ú. F. K., s. s., s. r. o., potvrdila přechodné ubytování žalobce v jejím objektu v Kladně od 1. 7. 1994 do 26. 8. 1998; ve spisu je založeno i potvrzení o ubytování žalobce v objektu firmy L. S. – L. v K. od 26. 8. 1998 do data vydání potvrzení, tedy do 13. 10. 1999. Součástí spisu je rovněž čestné prohlášení pana V. Š. o tom, že žalobci poskytne ubytování k dlouhodobému pobytu v ČR, a to na dobu od 1. 1. 1999 do 31. 12. 2000. V řízení před správním orgánem I. stupně žalobce doložil, že od 1. 10. 1992 prakticky nepřetržitě pracoval na území ČR pro různé

zaměstnavatele – naposledy pro firmu L. S. – L., podle jejíhož potvrzení ze dne 22. 9. 1999 je u ní žalobce zaměstnán od 1. 5. 1998 v pracovním poměru na dobu neurčitou. Ve spisu se nachází i přípis ze dne 29. 2. 2000, jímž starosta obce V. L. v okresu S. Ľ. ve Slovenské republice informoval správní orgán I. stupně k jeho žádosti o tom, že žalobce se v trvalém bydlišti zdržuje poměrně málo, asi dvakrát až čtyřikrát ročně, a to po dobu dovolené, neboť je dlouhodobě zaměstnán v České republice. Ve V. L. žije i žalobcova manželka s dvěma dětmi.

Při hodnocení souzené věci Nejvyšší správní soud vycházel rovněž ze skutečnosti, že prakticky identickými žalobami se zabýval již ve věci žalobce P. Č. (bratra žalobce), vedené pod sp. zn. 7A 137/2001, a ve věci žalobce J. Č. (otce žalobce), vedené pod sp. zn. 7A 136/2001. Oběma podaným žalobám Nejvyšší správní soud vyhověl a napadená rozhodnutí Ministerstva vnitra zrušil jako nezákonná svými rozsudky ze dne 13. 5. 2003 a ze dne 14. 8. 2003. Jelikož Nejvyšší správní soud – veden zásadou předvídatelnosti své rozhodovací činnosti – neshledal důvod se od těchto dříve vydaných rozsudků jakkoliv odchylovat, odkazuje pro stručnost na argumentaci v nich obsaženou.

V citovaných rozsudcích Nejvyšší správní soud především judikoval, že žalovaný se opomněl zabývat obsahovou odlišností pojmů trvalého pobytu a trvalého žití, a dopustil se tak nesprávné aplikace právního předpisu. Dále Nejvyšší správní soud uzavřel, že „žalovaný především nerozlišil dostatečně srozumitelně oba ony pojmy, když závěr o nesplnění podmínek trvalého žití podepřel téměř výlučně argumentací týkající se trvalého pobytu. Tento pojem se snažil naplnit obsahem a s ním pak porovnávat situaci žalobcovu. Takovýto postup však zavedl žalovaného do slepé uličky a jeho argumentace tím utrpěla na věrohodnosti, když se takto snažil využít i institutu přechodného pobytu. Zákon výrazně rozlišuje dvě situace, za nichž lze učinit prohlášení o nabytí státního občanství. Jednak případ, kdy osoba měla trvalý pobyt, jednak kdy pouze trvale žila na území České republiky. Nelze tedy obsah pojmu trvalého žití hledat v pojmu trvalého pobytu, leda že by šlo o argument *a contrario*. Oba instituty vyjadřují jiný požadavek. V tomto ohledu argumentace žalovaného nemůže obstát, neboť chybně ztotožnil obě podmínky, jež se navzájem vylučují a mylně tak vyložil a posléze aplikoval zákon. Odmítnutí prohlášení o nabytí státního občanství nemůže se opírat o nenaplnění podmínky trvalého pobytu, protože důvody je třeba hledat autonomně ve splnění podmínky trvalého žití. Nepochybně i trvalé žití má být faktického rázu a také volní složka takové fyzické osoby nechť je zohledněna. Tímto směrem se však žalovaný neubíral.“

Nejvyšší správní soud proto (obdobně jako ve věcech vedených pod sp. zn. 7A 137/2001 a pod sp. zn. 7A 136/2001) konstatoval, že provedeným dokazováním bylo zjištěno, že žalobce bez přerušení pobýval na území České republiky od 1. 10. 1992 do 13. 10. 1999, přičemž z jeho návštěv manželky a dětí na Slovensku nelze bez dalšího vyvozovat závěr o tom, že není jeho skutečným přáním v České republice trvale žít (i se svou rodinou). Žalovaný totiž zcela opomenul vyjádřit se k tvrzení žalobce, že na území ČR pracuje a trvale žije nepřetržitě již od roku 1992 a že usiluje o to, aby se do ČR mohla přestěhovat i jeho rodina. Nepovšimnutu ponechal žalovaný rovněž skutečnost, že prohlášení o státním občanství ČR společně se žalobcem učinil také jeho otec a dva bratři. Návštěvy žalobce na Slovensku jsou přitom velmi sporadické a obsahu spisu neodpovídá tvrzení žalovaného o tom, že žalobce za svou rodinou jezdí „ve volných dnech“, neboť ji navštěvuje pouze dvakrát až čtyřikrát do roka. Otázka důvodu pobytu v ČR (pracovní činnost) může být součástí zjišťování naplnění zákonné podmínky trvalého žití na území ČR; nejedná se však o jediné kritérium a ani o kritérium za všech okolností rozhodující.

Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí zrušil, a to jednak pro vady řízení, když skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu s obsahem spisu, jednak i pro nezákonnost, spočívající v chybné aplikaci ustanovení § 18a zákona č. 40/1993 Sb.[§ 76 odst. 1 písm. b) a § 78 odst. 1 s. ř. s.].

V dalším řízení bude žalovaný vycházet ze shora uvedeného právního názoru Nejvyššího správního soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), zejména co se týče rozlišení podmínky trvalého žití jako autonomní kategorie vyjádřené v zákoně č. 40/1993 Sb. oproti institutu trvalého pobytu, a také ze závěru o rozporu v hodnocení skutkových okolností. Přitom může žalovaný – uzná-li to za potřebné – provést další důkazy k otázce splnění podmínky trvalého žití žalobce na území České republiky.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Soud přitom vycházel z ustanovení § 11 vyhlášky č. 484/2000 Sb. a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. a zjistil následující náklady řízení: 1000,- Kč na soudním poplatku, 3500,- Kč jako sazba odměny právního zástupce a 2 x 75,- Kč jako paušální náhrada. K uhrazení částky k rukám zástupce žalobce Mgr. Davida Strupka byla stanovena přiměřená lhůta.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. 10. 2003

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu